

**KONFERENCJA W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA
DO UNII EUROPEJSKIEJ
– REPUBLIKA MOŁDAWII –**

**Bruksela, 12 października 2026 r.
(OR. en)**

**AD 81/1/26
REV 1**

LIMITE

CONF-MD 19

DOKUMENT AKCESYJNY

Dotyczy: WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ
– Klaster 3: Konkurencyjność i wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu

NEGOCJACJE AKCESYJNE

Republika Mołdawii

WSPÓLNE STANOWISKO UE

(w następstwie stanowiska negocjacyjnego Mołdawii AD 31/26 CONF-MD 6)

Klaster negocjacyjny: 3

Konkurencyjność i wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu

W tym rozdziały: 10 – Transformacja cyfrowa i media, 16 – Opodatkowanie, 17 – Polityka gospodarcza i pieniężna, 19 – Polityka społeczna i zatrudnienie, 20 – Polityka w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu, 25 – Nauka i badania naukowe, 26 – Edukacja i kultura, 29 – Unia celna

Niniejsze stanowisko Unii Europejskiej jest oparte na jej ogólnym stanowisku na konferencję akcesyjną z udziałem Mołdawii (AD 11/24 CONF-MD 2) i podlega zasadom negocjacyjnym zatwierdzonym podczas tej konferencji, a zwłaszcza zasadom następującym:

- opinie wyrażone przez Mołdawię lub UE na temat danego rozdziału negocjacyjnego w żaden sposób nie będą przesądzać o stanowisku, jakie może zostać przyjęte w sprawie innych rozdziałów;
- porozumień – nawet częściowych – osiągniętych w trakcie negocjacji nad poszczególnymi rozdziałami nie należy uznawać za ostateczne, dopóki nie zostanie osiągnięte ogólne porozumienie dotyczące wszystkich rozdziałów;

oraz wymogom określonym w pkt 5, 12, 42, 49, 50, 51 i 52 ram negocjacyjnych.

UE zachęca Mołdawię, by kontynuowała proces dostosowywania ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego oraz by skutecznie wdrażała i egzekwowała ten dorobek, a także – ogólnie – by jeszcze przed przystąpieniem do UE opracowała polityki i instrumenty, które będą możliwie najbliższe unijnym politykom i instrumentom.

UE odnotowuje, że w swoim stanowisku AD 31/26 CONF-MD 6 Mołdawia akceptuje unijny dorobek prawny objęty klastrem 3 obowiązujący na dzień 7 października 2026 r. oraz deklaruje, że będzie gotowa do wdrożenia go przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej, z wyjątkiem obszarów w rozdziałach 10 i 16, w których Mołdawia wystąpiła o okresy przejściowe, jak przedstawiono poniżej.

Odpowiadając zbiorczo na wnioski Mołdawii dotyczące okresów przejściowych i odstępstw, UE przypomina o swoim ogólnym stanowisku, zgodnie z którym środki przejściowe są uzgadniane w drodze wyjątku, na określony czas i w ograniczonym zakresie, i towarzyszy im plan wyraźnie określający etapy stosowania unijnego dorobku prawnego. Środki przejściowe nie mogą polegać na wprowadzaniu zmian do zasad lub polityk UE, zaburzać ich właściwego funkcjonowania ani prowadzić do istotnych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.

1. Rozdział 10 – Transformacja cyfrowa i media

UE z zadowoleniem przyjmuje dobrze zorganizowaną **strukturę instytucjonalną** Mołdawii i wysoki poziom **dostosowania przepisów prawnych** w tym państwie. UE odnotowuje postępy Mołdawii w dziedzinie transformacji cyfrowej, w szczególności w zakresie cyfryzacji usług publicznych. UE zwraca się do Mołdawii o zapewnienie solidnego mechanizmu monitorowania w celu śledzenia postępów poczynionych w ramach krajowej strategii transformacji cyfrowej, w oparciu o wskaźniki unijnego indeksu gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego (DESI). UE z zadowoleniem odnotowuje nową mołdawską ustawę o cyberbezpieczeństwie, która częściowo dostosowuje przepisy do dyrektywy NIS¹.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie **łączności elektronicznej i technologii informacyjnych**. UE z zadowoleniem odnotowuje działania Mołdawii na rzecz dostosowania – poprzez projekt ustawy o łączności elektronicznej – krajowych przepisów do Europejskiego kodeksu łączności elektronicznej²; jednocześnie zachęca Mołdawię do dalszych postępów również w transpozycji rozporządzenia w sprawie otwartego internetu³ i aktu w sprawie infrastruktury gigabitowej⁴. UE z zadowoleniem odnotowuje dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego roamingu, co umożliwiło temu krajowi dołączenie z dniem 1 stycznia 2026 r. do strefy roamingu unijnego. UE podkreśla, że Mołdawia powinna zapewnić pełne dostosowanie swoich przepisów do unijnego dorobku prawnego w zakresie blokowania geograficznego⁵ i innych form dyskryminacji ze względu na przynależność państwową klientów, ich miejsce zamieszkania lub miejsce prowadzenia działalności na rynku wewnętrznym. UE zachęca też Mołdawię do wdrożenia środków z zestawu narzędzi na potrzeby cyberbezpieczeństwa sieci 5G (za pomocą wszystkich niezbędnych przepisów wykonawczych) i o dostosowanie krajowych przepisów do decyzji w sprawie zakresu ultrawysokiej częstotliwości (UHF)⁶.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie **usług cyfrowych**. Zachęca Mołdawię do dalszych wysiłków na rzecz pełnego dostosowania krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego w tym obszarze.

¹ Dyrektywa (UE) 2022/2555.

² Dyrektywa (UE) 2018/1972.

³ Rozporządzenie (UE) 2015/2120.

⁴ Rozporządzenie (UE) 2024/1309.

⁵ Rozporządzenie (UE) 2018/302.

⁶ Decyzja (UE) 2017/899.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **danych**. UE zwraca się do Mołdawii, by nasiliła działania służące dostosowaniu krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego w tej dziedzinie, w szczególności do aktu w sprawie danych i aktu w sprawie zarządzania danymi.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **zaufania w cyberprzestrzeni i cyberbezpieczeństwa**. Zachęca Mołdawię do poczynienia postępów w celu zapewnienia pełnego dostosowania krajowych przepisów do rozporządzenia w sprawie europejskich ram tożsamości cyfrowej oraz do dostosowania przepisów do unijnego zestawu narzędzi na potrzeby cyberbezpieczeństwa sieci 5G.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego w obszarze **audiowizualnych usług medialnych**. Odnotowuje, że plany Mołdawii są zgodne z ramami polityki unijnej. UE zachęca Mołdawię do kontynuowania reformy ustawodawczej i instytucjonalnej w obszarze ochrony dziennikarzy, niezależności organu regulacyjnego ds. mediów, przejrzystości w zakresie własności i regulacji reklamy państwowej. Dodatkowo UE zachęca Mołdawię do wzmocnienia zdolności administracyjnych jej organów regulacyjnych w celu skutecznego wdrażania i egzekwowania kodeksu audiowizualnego. Zwraca się do Mołdawii, by w pełni korzystała z programu „Cyfrowa Europa”.

UE odnotowuje, że Mołdawia nie dostosowała krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **półprzewodników**. Zachęca Mołdawię do podjęcia niezbędnych kroków w celu zapewnienia dostosowania w tym zakresie.

UE odnotowuje, że Mołdawia nie dostosowała krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **sztucznej inteligencji**. Zachęca Mołdawię do podjęcia niezbędnych kroków w celu zapewnienia dostosowania w tym zakresie. UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Mołdawia dysponuje ramami prawnymi i strategicznymi umożliwiającymi **walkę z korupcją w obszarze transformacji cyfrowej**. Zachęca Mołdawię do wzmocnienia zdolności i poprawy egzekwowania przepisów. Mołdawia musi również dostosować procedury mianowania na stanowiska w organach regulacyjnych do unijnych standardów.

UE przyjmuje do wiadomości wnioski Mołdawii o okresy przejściowe w odniesieniu do unijnego dorobku prawnego dotyczącego tego rozdziału. W szczególności:

- a. Mołdawia wnosi o sześcioletni okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia lub kończący 31 grudnia 2035 r. w celu pełnego wdrożenia aktu dotyczącego cyberodporności.

UE przyjmuje do wiadomości informacje przedstawione na poparcie tego wniosku. UE proponuje powrócić do tego wniosku na późniejszym etapie negocjacji akcesyjnych. W międzyczasie UE dalej jest gotowa wspierać Mołdawię w jej staraniach na rzecz zapewnienia zgodności z aktem dotyczącym cyberodporności.

- b. UE odnotowuje, że w związku z dostosowaniem krajowych przepisów do odpowiedniego unijnego dorobku prawnego dotyczącego wdrożenia unijnego zestawu narzędzi na potrzeby cyberbezpieczeństwa sieci 5G przed grudniem 2027 r., Mołdawia wnosi o okres przejściowy na stopniowe wycofywanie z istniejących sieci sprzętu dostawców wysokiego ryzyka, w oparciu o badanie, które zostało przeprowadzone w latach 2025–2026.

UE proponuje powrócić do tego wniosku po przedstawieniu wyników tego badania.

- c. UE odnotowuje również, że Mołdawia może wystąpić o dodatkowe okresy przejściowe w odniesieniu do aktu w sprawie AI, aktu w sprawie danych, aktu w sprawie zarządzania danymi i aktu w sprawie czipów.

UE proponuje powrócić do tych wniosków na późniejszym etapie negocjacji akcesyjnych.

W międzyczasie UE zachęca Mołdawię do postępów w dostosowywaniu przepisów.

2. Rozdział 16 – Opodatkowanie

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich ram prawnych do unijnego dorobku prawnego dotyczącego podatku od wartości dodanej (VAT). Zachęca Mołdawię do dostosowania krajowych przepisów dotyczących VAT do unijnego dorobku prawnego, w szczególności poprzez zmianę zwolnień z VAT, definicji podatnika, zasad dotyczących miejsca świadczenia usług, zakresu zwolnień i transakcji objętych stawką zerową, odliczeń, obowiązkowych procedur szczególnych, stosowania obniżonych stawek VAT oraz poprzez ustanowienie skutecznego systemu zwrotu VAT, a także wzmocnienie systemu administrowania VAT. Mołdawia powinna przedstawić (do końca 2026 r.) plan działania w celu dostosowania krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego w oparciu o systemową analizę kosztów i korzyści dotyczącą zachęt podatkowych, które służą strategicznym celom inwestycyjnym, i tych, które utrudniają pobór dochodów lub zakłócają konkurencję.

UE podkreśla, że Mołdawia powinna dostosować swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego dotyczącego opodatkowania samochodów, gromadzenia kapitału i podatków akcyzowych od produktów energetycznych, tytoniu i alkoholu. Obejmuje to przyjęcie i wdrożenie harmonogramu stopniowego dostosowywania do unijnych stawek podatku akcyzowego od alkoholu, tytoniu i produktów energetycznych.

UE przyjmuje do wiadomości złożony przez Mołdawię wniosek o okresy przejściowe w celu zapewnienia zgodności z unijnym dorobkiem prawnym dotyczącym VAT i przypomina, że wszelkie odstępstwa od unijnego systemu VAT w odniesieniu do podlegających opodatkowaniu dostaw towarów lub świadczenia usług oraz stawek podatkowych mogłyby mieć wpływ na zasoby własne Unii, w przypadku których podstawa opodatkowania musiałaby zostać dostosowana zgodnie z odnośnym dorobkiem prawnym.

W szczególności Mołdawia wnosi o następujące okresy przejściowe w odniesieniu do **unijnego dorobku prawnego dotyczącego VAT**:

- a. **Czteroletni** okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia w odniesieniu do stosowania zwolnień z VAT, bez prawa do odliczenia w przypadku sprzedaży i dzierżawy gruntów i nieruchomości mieszkalnych. Mołdawia uważa, że wniosek ten jest niezbędny, aby uniknąć zakłóceń na rynku i zapobiec nagłemu wzrostowi cen nieruchomości, co mogłoby mieć negatywny wpływ na przystępność cenową mieszkań i stabilność rynku. Mołdawia twierdzi, że postulowane rozwiązanie przejściowe zapewniłoby czas potrzebny do tego, by zastosować mechanizmy łagodzące w odniesieniu do potencjalnego wzrostu cen i zrekompensować wpływ na poziom rzeczywistej siły nabywczej.

UE zwraca się do Mołdawii o zbadanie możliwości stosowania stawek obniżonych jako alternatywy dla zwolnienia. Uważa, że cele leżące u podstaw wniosku można osiągnąć poprzez opracowanie środków zgodnych z unijnym dorobkiem prawnym dotyczącym VAT. UE przypomina, że dyrektywa VAT przewiduje już pewne zwolnienia związane z budynkami i gruntami, na których budynki te stoją, oraz z gruntami, które nie zostały zabudowane. Kwalifikacja gruntu lub budynku decyduje o mającym zastosowanie opodatkowaniu VAT. UE przyjmuje do wiadomości cel, jakim jest ochrona mieszkalnictwa socjalnego i innych kategorii. Niemniej jednak UE jest zdania, że żadne odstępstwo nie jest konieczne do osiągnięcia tego celu w świetle art. 98 ust. 2 lit. a) i załącznika III pkt 10 dyrektywy 2006/112/WE, w których ustanowiono stawki obniżone dla sektora nieruchomości w ramach polityki społecznej. UE uważa zatem, że nie są potrzebne żadne dodatkowe rozwiązania przejściowe, ponieważ dyrektywa VAT zapewnia niezbędną elastyczność.

- b. **Dziesięcioletni** okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia w odniesieniu do stosowania VAT od **świadczenia usług użyteczności publicznej i dostaw energii elektrycznej na potrzeby gospodarstw domowych**. Aby ułatwić sprawne przejście i zapewnić rządowi wystarczająco dużo czasu na wdrożenie ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, wnosi się o okres przejściowy dotyczący zwolnień z VAT do 2037 r. Mołdawia uważa, że wniosek ten jest niezbędny, aby umożliwić stopniowe dostosowanie siły nabywczej ludności. Dodatkowo, aby jeszcze bardziej złagodzić gospodarcze i społeczne skutki rosnących kosztów usług użyteczności publicznej, Mołdawia stopniowo wprowadzałaby obniżoną 5-procentową stawkę podatku VAT od usług użyteczności publicznej w okresie trzech lat od 2037 do 2039 r. Zgodnie z tym planem nowy rodzaj usług użyteczności publicznej będzie podlegał co roku obniżonej stawce podatku VAT.

UE uważa, że cele leżące u podstaw wniosku można osiągnąć poprzez opracowanie środków zgodnych z unijnym dorobkiem prawnym dotyczącym VAT. Jest też zdania, że wniosek o zwolnienie z VAT do 2037 r. nie jest konieczny w świetle art. 98 ust. 2 lit. a) i załącznika III pkt 2, 18 i 22 dyrektywy 2006/112/WE, w których ustanowiono stawki obniżone dla świadczenia usług użyteczności publicznej i dostaw energii elektrycznej i wody. UE zwraca się zatem do Mołdawii o zbadanie możliwości stosowania stawek obniżonych jako alternatywy dla zwolnienia (które mogłoby prowadzić do zakłóceń konkurencji) oraz o wdrożenie harmonogramu w celu osiągnięcia bez opóźnień stopniowego dostosowania do unijnych stawek minimalnych. Dodatkowo UE przypomina, że na mocy dyrektywy w sprawie opodatkowania energii Komisja może upoważnić każde państwo członkowskie do wprowadzenia dalszych zwolnień lub obniżek w świetle szczególnych względów politycznych. UE zwraca się do Mołdawii, by – biorąc pod uwagę tę względy – dokonała przeglądu proponowanego harmonogramu dostosowania krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego.

- b. **Pięcioletni** okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia w odniesieniu do stosowania zwolnień VAT dla **środków produkcji rolnej i sprzętu rolniczego**. W tym okresie Mołdawia utrzyma istniejące zwolnienia, aby wspierać sektor rolny w dostosowywaniu się do warunków fiskalnych i rynkowych na rynku wewnętrznym UE. Mołdawia wyjaśnia, że środek ten ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia modernizacji sektora rolnego, zmniejszenia kosztów produkcji dla producentów pierwotnych oraz wzmocnienia konkurencyjności na obszarach wiejskich. Okres przejściowy umożliwi stopniowe dostosowanie do dyrektywy VAT 2006/112/WE, a jednocześnie zapewni stabilność społeczno-gospodarczą ekonomiki rolnej Mołdawii.

UE uważa, że cele leżące u podstaw wniosku można osiągnąć poprzez opracowanie środków zgodnych z unijnym dorobkiem prawnym dotyczącym VAT. Zwraca się do Mołdawii, by ponownie rozważyła swój wniosek i rozważyła alternatywne środki w ramach polityki w celu wsparcia sektora rolnego, w szczególności poprzez procentowe stawki zryczałtowanej rekompensaty w ramach wspólnego systemu ryczałtowego dla rolników, które byłyby dostosowane do dyrektywy VAT.

Ogólnie rzecz biorąc, w świetle przedstawionych powyżej powodów UE zwraca się do Mołdawii o ponowne rozważenie wniosków dotyczących okresów przejściowych, przedstawionych w lit. a)–c) związanych z unijnym dorobkiem prawnym dotyczącym VAT.

Mołdawia wnosi również o następujące okresy przejściowe w odniesieniu do **unijnego dorobku prawnego dotyczącego akcyzy**:

- c. **Pięcioletni** okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia w odniesieniu do stopniowego zwiększania stawki podatku akcyzowego od oleju napędowego w celu osiągnięcia minimalnego unijnego poziomu opodatkowania mającego zastosowanie do paliw silnikowych wynoszącego 330 EUR za 1000 litrów, zgodnie z dyrektywą 2003/96/WE w sprawie opodatkowania energii.

UE przyjmuje do wiadomości ten wniosek. Uważa, że zanim będzie mogła zająć stanowisko w sprawie tego wniosku proponowany przez Mołdawię harmonogram dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego powinien zostać poddany przeglądowi w świetle ewentualnych transgranicznych skutków takich niższych stawek. UE zwraca się do Mołdawii o wdrożenie harmonogramu w celu osiągnięcia w sposób terminowy stopniowego dostosowania do unijnych stawek minimalnych i proponuje powrócić do tego wniosku po wprowadzeniu zmian w tym harmonogramie.

Mołdawia zwraca się również o następujące okresy przejściowe w odniesieniu do unijnego **dorobku prawnego dotyczącego opodatkowania bezpośredniego**, czyli dyrektywy Rady (UE) 2022/2523 w odniesieniu do specjalnych systemów podatkowych w ramach mołdawskich wolnych stref ekonomicznych (WSE) i parków informatycznych:

- a. **Pięcioletni** okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia w odniesieniu do stopniowego wycofywania systemu podatkowego dotyczącego wolnych stref ekonomicznych (WSE). Ten okres przejściowy miałby wpływ na łącznie 52 podmioty gospodarcze i umożliwiłby im zakończenie istniejących operacji zgodnie z planem i z poszanowaniem prawnych uzgodnień z rządem.

- b. **Sześćioletni** okres przejściowy rozpoczynający się z dniem przystąpienia w odniesieniu do stopniowego wycofywania systemu podatkowego dotyczącego parków informatycznych. Mołdawia wyjaśnia, że ten system podatkowy miał być rozwiązaniem jednorazowym mającym zastosowanie przez ograniczony okres, od 2016 do końca 2035 r. Uważa, że ten okres przejściowy jest niezbędny do osiągnięcia 10 zakładanych wyników gospodarczych, czemu miało służyć wprowadzenie tego preferencyjnego systemu podatkowego.

UE przyjmuje do wiadomości ten wniosek. Zwraca się do Mołdawii o przedstawienie dalszych informacji na temat systemów podatkowych mających zastosowanie w WSE i parkach informatycznych, tak by umożliwić przyszłe konsultacje z Grupą ds. Kodeksu Postępowania (opodatkowanie działalności gospodarczej) w celu oceny odnośnych systemów podatkowych i wyjaśnienia, że nie stanowią one szkodliwych preferencyjnych systemów ani elementów podatkowych o zastosowaniu ogólnym objętych zakresem kodeksu postępowania. UE zwraca się też o dalsze informacje dotyczące liczby jednostek dominujących najwyższego szczebla w rozumieniu art. 3 dyrektywy Rady (UE) 2022/2523, aby ustalić, czy Mołdawia może ewentualnie zdecydować się na opóźnione stosowanie zasady włączenia dochodu do opodatkowania (IIR) i zasady niedostatecznie opodatkowanych zysków (UTPR). UE podkreśla, że jako kraj kandydujący Mołdawia musi dostosować rozwiązania dotyczące wolnych stref ekonomicznych (WSE) i parków informatycznych do unijnego dorobku prawnego.

UE przypomina, że w obszarze opodatkowania bezpośredniego przepisy muszą być w pełni zgodne z unijnym dorobkiem prawnym, w tym dyrektywą w sprawie łączenia spółek i przejęcia⁷, dyrektywą w sprawie spółek dominujących i spółek zależnych⁸, dyrektywą w sprawie odsetek i należności licencyjnych⁹, dyrektywą w sprawie przeciwdziałania unikaniu opodatkowania (ATAD)¹⁰, dyrektywą w sprawie filaru 2¹¹ i dyrektywą w sprawie mechanizmów rozwiązywania sporów¹². UE podkreśla, że wszyscy podatnicy korzystający z prawa do swobodnego przemieszczania się przysługującego im na mocy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej muszą być traktowani jednakowo, a wszelkie krajowe przepisy podatkowe, które dyskryminują podatników niebędących rezydentami w porównaniu z podatnikami będącymi rezydentami, muszą zostać zniesione przed dniem przystąpienia.

⁷ Dyrektywa Rady 2009/133/WE.

⁸ Dyrektywa Rady 2011/96/UE.

⁹ Dyrektywa Rady 2003/49/WE.

¹⁰ Dyrektywa Rady 2016/1164/UE.

¹¹ Dyrektywa Rady 2022/2523/UE.

¹² Dyrektywa Rady 2017/1852/UE.

UE odnotowuje, że mołdawski system podatkowy jest w niewielkim stopniu dostosowany, jeśli chodzi o współpracę administracyjną i opodatkowanie, oraz jest w umiarkowanym stopniu przygotowany pod względem cyfryzacji. Podkreśla, że Mołdawia musi zapewnić odpowiednie zdolności administracyjne i uczciwość administracji podatkowej. UE przypomina, że Mołdawia musi zintensyfikować wysiłki na rzecz interkonektywności i interoperacyjności z informatycznymi systemami podatkowymi UE.

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Mołdawia dysponuje strukturami i narzędziami służącymi do zapobiegania korupcji w systemie podatkowym. Podkreśla też znaczenie dalszego zapobiegania przypadkom korupcji związanym z opodatkowaniem i ścigania takich spraw. UE zachęca ponadto Mołdawię do wzmocnienia systemów monitorowania przypadków korupcji związanych z opodatkowaniem oraz do wzmocnienia zdolności organów ścigania w zakresie prowadzenia dochodzeń w takich sprawach i ich ścigania.

Rozdział 17 – Polityka gospodarcza i pieniężna

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że jeśli chodzi o politykę pieniężną, Mołdawia w dużym stopniu dostosowała swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego w zakresie zakazu uprzywilejowanego dostępu sektora publicznego do instytucji finansowych. Odnotowuje, że ustawodawstwo Mołdawii jest częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego dotyczącego niezależności banku centralnego i zakazu finansowania sektora publicznego ze środków banku centralnego. UE zwraca się do Mołdawii, by podjęła niezbędne kroki w celu zapewnienia pełnej niezależności banku centralnego pod względem funkcjonalnym, instytucjonalnym, osobistym i finansowym. Podkreśla, że Mołdawia musi zwiększyć wysiłki na rzecz zapewnienia, aby cele Narodowego Banku Mołdawii (NBM) były zgodne z unijnym dorobkiem prawnym, oraz na rzecz zagwarantowania pełnej osobistej niezależności prezesa NBM i niezależności organów decyzyjnych tego banku; zaznacza też, że Mołdawia podejmuje kroki w celu wykluczenia ingerencji rządu lub parlamentu w działania organów i członków NBM. UE przypomina, że Mołdawia musi dopilnować, by NBM w pełni przestrzegał zakazu finansowania ze środków banku centralnego i zakazu uprzywilejowanego dostępu.

Jak przewidziano w ramach negocjacyjnych, Mołdawia nie stanie się członkiem strefy euro i Eurosystemu zaraz po przystąpieniu.

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że – jeśli chodzi o politykę gospodarczą – Mołdawia poczyniła postępy we wzmacnianiu zarządzania budżetem. Odnotowuje częściowe dostosowanie przez Mołdawię ustawodawstwa krajowego do unijnego dorobku prawnego w zakresie prognoz **makroekonomicznych**, rachunkowości i statystyki, numerycznych reguł fiskalnych, średniookresowych ram budżetowych, niezależnych instytucji fiskalnych, przejrzystości finansów sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej. UE podkreśla, że konieczne są dalsze wysiłki na rzecz usprawnienia systemu rachunkowości sektora publicznego i statystyki finansów publicznych Mołdawii, ustanowienia niezależnej instytucji fiskalnej oraz udoskonalenia procesu opracowywania prognoz makroekonomicznych i budżetowych poprzez zintegrowane ramy prognozowania, a także wzmocnienia średniookresowych ram budżetowych. Zaznacza, że konieczne będą dalsze działania w celu zapewnienia terminowości i jakości wszystkich istotnych danych w ramach procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej. UE podkreśla, że Mołdawia musi dostosować swoje przepisy i praktyki budżetowe do wymogów określonych w unijnym dorobku prawnym dotyczącym krajowych ram budżetowych.

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Mołdawia dysponuje ramami ustawodawczymi i instytucjonalnymi w zakresie **walki z korupcją** w polityce gospodarczej i pieniężnej. Zwraca się do Mołdawii, by poczyniła postępy we wdrażaniu tej polityki oraz w zakresie zapobiegania korupcji urzędników publicznych i zapewniania ich uczciwości.

Rozdział 19 – Polityka społeczna i zatrudnienie

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do **Europejskiego filaru praw socjalnych**. Odnotowuje też, że Mołdawia jest zaangażowana w realizację unijnej polityki i zasad leżących u podstaw jej polityki społecznej i polityki zatrudnienia. UE zwraca się do Mołdawii, aby prowadziła prace na rzecz dalszego dostosowania do Europejskiego filaru praw socjalnych, m.in. poprzez przyjęcie nowych strategii i narzędzi gromadzenia danych oraz zapewnienie, aby wszystkie dostępne instrumenty były wykorzystywane do wspierania wdrażania i osiągnięcia celów tego filaru.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **prawa pracy**¹³ i zachęca Mołdawię do dalszego dostosowywania przepisów w tym zakresie. Konieczne jest dalsze dostosowanie przepisów w obszarach informowania pracowników, przeprowadzania z nimi konsultacji i ich udziału, warunków pracy, czasu pracy i prawa pracy w transporcie, należy też ukończyć proces dostosowywania przepisów do unijnego dorobku prawnego w zakresie przejmowania przedsiębiorstw. Mołdawia będzie musiała dostosować swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego dotyczącego delegowania pracowników. UE podkreśla, że Mołdawia musi wzmocnić zdolności administracyjne w zakresie egzekwowania przepisów i prowadzenia inspekcji i dostosować swoje przepisy do międzynarodowych norm pracy.

UE odnotowuje, że Mołdawia zamierza przeprowadzić ocenę skutków, aby określić datę rozpoczęcia wdrażania dyrektywy 2008/94/WE w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **bezpieczeństwa i higieny pracy**. Odnotowuje również, że konieczne jest dalsze dostosowanie krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym do dyrektywy ramowej, dyrektywy w sprawie środków ochrony indywidualnej, dyrektywy w sprawie tymczasowych lub ruchomych budów, dyrektywy w sprawie odkrywkowego i podziemnego przemysłu wydobywczego, dyrektywy w sprawie zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi, a także do dyrektyw dotyczących szczególnych ryzyk, w tym czynników chemicznych, biologicznych i fizycznych, np. dyrektywy w sprawie narażenia na drganie, dyrektywy dotyczącej zapobiegania zranieniom ostrymi narzędziami w sektorze szpitali i opieki zdrowotnej, dyrektywy w sprawie sztucznego promieniowania optycznego, dyrektywy w sprawie środków chemicznych, dyrektywy w sprawie azbestu w miejscu pracy oraz dyrektywy w sprawie czynników rakotwórczych, mutagenów lub substancji reprotoksycznych. Należy ukończyć proces dostosowywania krajowych przepisów do dyrektywy w sprawie ręcznego przemieszczania ciężarów, dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy, dyrektywy w sprawie atmosfery wybuchowej, dyrektywy w sprawie narażenia na hałas, dyrektywy w sprawie pól elektromagnetycznych, dyrektywy w sprawie czwartego wykazu wskaźnikowych dopuszczalnych wartości narażenia zawodowego i dyrektywy w sprawie piątego wykazu wskaźnikowych dopuszczalnych wartości narażenia zawodowego. UE przypomina też, że Mołdawia musi dostosować swoje przepisy do dyrektywy w sprawie pracy na statkach rybackich i dyrektywy w sprawie opieki medycznej na statkach. Mołdawia musi zapewnić, aby w jej krajowych przepisach zostały uwzględnione aktualizacje unijnych dyrektyw dotyczących BHP. UE odnotowuje, że Mołdawia jest częściowo przygotowana, jeśli chodzi o instytucjonalne aspekty bezpieczeństwa i higieny pracy. Mołdawia musi wzmocnić zdolności instytucjonalne w zakresie egzekwowania przepisów i prowadzenia inspekcji i dostosować swoje przepisy do międzynarodowych norm pracy.

¹³ Aby zapoznać się z oceną unijnego dorobku prawnego dotyczącego warunków pracy, czasu pracy i delegowania pracowników w obszarze transportu drogowego, zob. stanowisko UE w sprawie klastra 4, rozdział 14 (Transport).

UE odnotowuje, że Mołdawia dysponuje podstawowymi ramami instytucjonalnymi i prawnymi na potrzeby **dialogu społecznego**. Podkreśla, że Mołdawia musi wzmocnić swoje ramy instytucjonalne zgodnie z unijnymi standardami i praktykami w zakresie dialogu społecznego, wzmocnić zarówno dwustronny, jak i trójstronny dialog społeczny oraz zapewnić partnerom społecznym możliwości budowania zdolności.

UE odnotowuje, że jeśli chodzi o **politykę zatrudnienia**, mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego w zakresie ogólnych ram polityk zatrudnienia, gospodarki społecznej i sprawiedliwej transformacji, a także w zakresie systemów wsparcia zatrudnienia i zatrudnienia młodzieży. Przypomina o potrzebie dalszego wzmocnienia aktywnych instrumentów rynku pracy i systemów wsparcia zatrudnienia, w szczególności dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych i słabszych grup społecznych, w tym pracowników z niepełnosprawnościami. Mołdawia powinna również wzmocnić swoje zdolności instytucjonalne na potrzeby wdrażania tych środków. Należy też wzmocnić Krajową Agencję ds. Zatrudnienia i umożliwić jej reagowanie na zmiany strukturalne w popycie na pracę.

Jeśli chodzi o sprawiedliwą transformację, UE przypomina, że Mołdawia musi zapewnić podejście obejmujące całe społeczeństwo i całą administrację rządową przy realizacji unijnego celu klimatycznego na 2030 r., a co najważniejsze unijnego celu w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej w okresie do 2050 r., a także zobowiązań w zakresie ograniczenia emisji, ze szczególnym uwzględnieniem skutków dystrybucyjnych transformacji w kierunku neutralności klimatycznej dla najsłabszych grup społecznych, nie pozostawiając nikogo w tyle.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego dotyczącego instytucjonalnych aspektów **ochrony socjalnej i włączenia społecznego**. Odnotowuje też, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do polityki UE w zakresie opieki długoterminowej oraz ochrony dzieci i opieki nad dziećmi. UE zwraca się do Mołdawii o wzmocnienie systemu ochrony socjalnej i poprawę dostępu do niego, w szczególności poprzez poprawę adekwatności, zakresu i ukierunkowania świadczeń społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, gospodarstw domowych o niskich dochodach i osób z niepełnosprawnościami, oraz poprzez wdrożenie kompleksowych strategii ograniczania ubóstwa i włączenia społecznego. UE zwraca się też do Mołdawii o postępy w zakresie deinstytucjonalizacji i dalsze promowanie niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami, w tym osób starszych i dzieci, zgodnie z unijnymi zasadami dotyczącymi opieki świadczonej na poziomie społeczności lokalnych i z poszanowaniem praw dziecka, a także o dalsze rozwijanie usług opieki nad dziećmi. Ponadto zwraca się do Mołdawii, by zapewniła sprawiedliwy i przystępny cenowo dostęp do wysokiej jakości usług opieki długoterminowej wszystkim potrzebującym, oraz wsparcie dla opiekunów nieformalnych.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **niedyskryminacji** oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i polityki społecznej. Zwraca się do Mołdawii o dalsze dostosowanie swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i podjęcie środków w celu rozwiązania tych problemów, m.in. luki płacowej między kobietami a mężczyznami i niedostatecznej reprezentacji kobiet w sektorach zdominowanych przez mężczyzn. UE zwraca się do Mołdawii, by zapewniła wdrożenie odpowiednich środków i zapewniła faktyczną równość kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i polityki społecznej.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich ram instytucjonalnych i prawnych do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **Europejskiego Funduszu Społecznego**. Zwraca się do Mołdawii o zwiększenie zdolności w ramach organów państwowych, aby zapewnić ich gotowość do zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym.

UE odnotowuje, że Mołdawia wprowadziła środki i programy mające na celu **zwalczanie korupcji w sferze społecznej i zatrudnienia**; podkreśla też, że należy zapewnić wdrożenie i skuteczność takich środków, a także wzmocnioną współpracę między organami ścigania. Konieczne jest dalsze dostosowanie krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego ochrony sygnalistów, a także podjęcie kroków w celu zapewnienia większej uczciwości i rozliczalności w ramach inspekcji pracy. Komisja zwraca się do władz mołdawskich o priorytetowe wdrożenie zabezpieczeń antykorupcyjnych i mechanizmów nadzoru, w szczególności poprzez wzmocnienie zdolności administracyjnych we wszystkich odpowiednich instytucjach.

Rozdział 20 – Polityka w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu

UE odnotowuje, że Mołdawia częściowo dostosowała przepisy do **horyzontalnych aspektów unijnej polityki przemysłowej**, w szczególności w zakresie cyfryzacji, zielonej transformacji i odporności. Zwraca się do Mołdawii o dalsze dostosowywanie krajowych przepisów do tych aspektów horyzontalnych, w szczególności w obszarach dekarbonizacji i bezpieczeństwa gospodarczego. UE zachęca ten kraj do kontynuowania wysiłków na rzecz promowania przedsiębiorczości społecznej i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.

UE kładzie nacisk na szeroko zakrojone strategiczne podejście Mołdawii do przemysłu, ukierunkowane na inwestycje i regionalny rozwój sektorowy. Zwraca się do Mołdawii, by nasiliła umiędzynarodowienie MŚP i klastrów poprzez ich większy udział w unijnych programach. UE odnotowuje, że mołdawska **polityka i instrumenty dotyczące przedsiębiorstw** są częściowo dostosowane do unijnej polityki i instrumentów w zakresie MŚP. Mołdawia pokazała, że posiada spójne ramy polityczne i strategię w zakresie MŚP. UE podkreśla, że Mołdawia musi przeprowadzić przegląd swojej definicji MŚP. UE zwraca się do Mołdawii o przeanalizowanie możliwości oferowanych w ramach Programu na rzecz jednolitego rynku, w tym inicjatyw dotyczących współpracy klastrów, Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości i programu „Erasmus” dla młodych przedsiębiorców. Zwraca się też do Mołdawii, by zapewniła pełne dostosowanie krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego opóźnień w płatnościach, jako że wniosek dotyczący rozporządzenia UE opiera się na dyrektywie w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego konkretnych inicjatyw przemysłowych. UE zwraca się do Mołdawii, by dalej zwiększała zrównoważoność, zwłaszcza w sektorze turystycznym, włókienniczym i budowlanym, a także w odniesieniu do zarządzania danymi i ich gromadzenia w turystyce. Zwraca się też do Mołdawii, by zwiększyła wysiłki, zwłaszcza w sektorach, w których konieczne jest dalsze dostosowanie przepisów do unijnego dorobku prawnego, w tym w sektorze budownictwa, górnictwa, surowców krytycznych, obronności i przemysłu stalowego.

UE z zadowoleniem odnotowuje, że Mołdawia dysponuje instytucjami i strategiami służącymi zwalczaniu korupcji w obszarze przemysłu i przedsiębiorstw. UE zwraca się do Mołdawii o dalsze wysiłki na rzecz walki z korupcją, w szczególności poprzez uwzględnienie uczciwości biznesowej w krajowych strategiach i platformach regionalnych.

Rozdział 25 – Nauka i badania naukowe

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że jeśli chodzi o **politykę w zakresie badań naukowych i innowacji**, Mołdawia jest w pełni stowarzyszona ze sztandarowym programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” i jest na dobrej drodze, aby dalej zwiększać swój udział w tym programie ramowym. Zwraca się jednak do Mołdawii, by zwiększyła udział sektora prywatnego, zwłaszcza innowacyjnych MŚP, w tym programie.

UE z radością odnotowuje, że Mołdawia czyni postępy na drodze do integracji z europejską przestrzenią badawczą; kraj ten powinien nadal aktywnie uczestniczyć w odpowiednich forach i działaniach w ramach tej przestrzeni. UE zwraca się do Mołdawii o dalsze wzmacnianie zdolności, aby móc w większym stopniu zintegrować się z europejską przestrzenią badawczą; chodzi m.in. o ustanowienie kompleksowych krajowych ram instytucjonalnych z jasnym podziałem obowiązków oraz o zapewnienie odpowiednich zasobów kadrowych. Zwraca się ponadto o stopniowe zwiększanie poziomu inwestycji w badania naukowe i innowacje, w tym finansowania publicznego.

UE zachęca Mołdawię do kontynuowania prac nad wdrożeniem strategii inteligentnej specjalizacji i krajowej strategii rozwoju w celu wzmocnienia jej ekosystemu badań naukowych i innowacji.

UE przypomina, że Mołdawia powinna poprawić wyniki w Europejskim Rankingu Innowacyjności.

UE odnotowuje z zadowoleniem, że Mołdawia dysponuje ramami prawnymi i instytucjonalnymi do **walki z korupcją w obszarze badań naukowych i nauki**. Podkreśla, że Mołdawia musi wzmocnić te ramy i ich skuteczność poprzez systematyczne gromadzenie i analizę statystyk dotyczących korupcji, lepsze wykrywanie tego procederu i skuteczniejsze mechanizmy sankcji; musi też kontynuować regularne monitorowanie w celu zapewnienia skutecznego wdrażania w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

Rozdział 26 – Edukacja i kultura

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego edukacji i szkoleń. Z zadowoleniem odnotowuje też, że Mołdawia jest zainteresowana stowarzyszeniem z programem Erasmus+. UE podkreśla, że Mołdawia musi utrzymywać wystarczający budżet na edukację zgodnie z jej ambicjami i celami. Zwraca się do Mołdawii, by podjęła dalsze wysiłki w zakresie gromadzenia danych, wykorzystania systemu informacji zarządczej w dziedzinie edukacji do kształtowania polityki, z zapewnieniem pełnej interoperacyjności pomiędzy wszystkimi podsektorami edukacji i regularnej sprawozdawczości publicznej. Podkreśla, że Mołdawia musi podjąć dalsze działania, aby zapewnić dostęp do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz zrównoważony charakter tych usług, a także stały, inkluzywny i przystępny cenowo dostęp do dobrej jakości edukacji i opieki dla wszystkich dzieci, także na obszarach wiejskich i obszarach o niedostatecznym dostępie do usług. UE zwraca się do Mołdawii, by podjęła dalsze wysiłki w celu wdrożenia edukacji opartej na kompetencjach, wspierania nauczycieli i szkoleniowców za pomocą odpowiednich narzędzi i szkoleń, tak by skutecznie zapewnić wysokiej jakości nauczanie i zwiększyć umiejętności cyfrowe.

Zwraca się również do Mołdawii, by w dziedzinie szkolnictwa wyższego w pełni zrealizowała kluczowe zobowiązania w ramach procesu bolońskiego i dostosowała się do komunikatu z Tirany i komunikatu rzymskiego, w szczególności w odniesieniu do wymiaru społecznego i wartości akademickich. UE przypomina, że Mołdawia musi poczynić wystarczające postępy w realizacji celów ustanowionych w ramach europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego i wprowadzić system monitorowania umożliwiając wiarygodne śledzenie tych celów.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)** oraz umiejętności w kontekście zdolności do zatrudnienia i uczenia się przez całe życie. UE podkreśla, że Mołdawia musi zapewnić wystarczające zasoby na optymalizację systemu kształcenia i szkolenia zawodowego zgodnie z potrzebami rynku pracy, aby zwiększyć udział dziewcząt i słabszych grup społecznych, w tym na budowanie zdolności oraz zwiększenie liczby i kompetencji nauczycieli zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym. UE zwraca się do Mołdawii, by zapewniła większą koordynację, jeśli chodzi o uczenie się przez całe życie, i rozszerzyła możliwości takiej nauki. Zwraca się też do Mołdawii, by promowała korzystanie z mikropoświadczeń i rozważyła możliwość wprowadzenia indywidualnych rachunków szkoleniowych. UE z zadowoleniem odnotowuje, że Mołdawia jest członkiem europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego i zwraca się do Mołdawii, by – poprzez udział w tym sojuszu – wdrożyła zalecenie Rady z 2018 r. w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego.

UE z zadowoleniem przyjmuje znaczne postępy Mołdawii w dziedzinie **młodzieży**, zauważa jednak, że mołdawskie przepisy są tylko częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego w tym zakresie. UE zwraca się do Mołdawii, by nadal priorytetowo traktowała jako główne cele pracę z młodzieżą i udział młodzieży oraz by nadal działała zgodnie z europejskim programem pracy z młodzieżą. UE zwraca się też do Mołdawii, by zapewniła skuteczną realizację celów strategicznych na poziomie krajowym i lokalnym.

UE odnotowuje, że mołdawskie przepisy są częściowo dostosowane do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **sportu**, i podkreśla, że Mołdawia musi kontynuować dostosowywanie tych przepisów oraz wzmocnić środki na rzecz uczciwości w sporcie, w tym zwalczania dopingu, dobrego zarządzania i zapobiegania ustawianiu wyników zawodów sportowych.

UE odnotowuje częściowe dostosowanie mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **kultury**. UE zwraca się do Mołdawii, by wdrożyła krajową strategię w dziedzinie kultury i dziedzictwa kulturowego na lata 2025–2035. Zwraca się też, by przyjęła jasne, przejrzyste i skuteczne środki ochrony dziedzictwa kulturowego i zwalczania nielegalnego handlu tym dziedzictwem i by zapewniła ich egzekwowanie. UE zwraca się do Mołdawii, by dalej zapewniała organizacjom działającym w sektorze kultury i sektorze kreatywnym oraz osobom zawodowo związanym z tymi sektorami możliwości współpracy z ich odpowiednikami w państwach członkowskich UE, w szczególności poprzez uczestnictwo w unijnym programie wspierania sektora kultury i sektora kreatywnego. W związku z tym UE z zadowoleniem odnotowuje, że Mołdawia podpisała umowę o stowarzyszeniu – od 1 stycznia 2026 r. – z programem „Kreatywna Europa” – sztandarowym programem wspierającym sektor kultury i sektor kreatywny, aby umożliwić mołdawskim organizacjom działającym w tych sektorach korzystanie z zaproszeń do składania wniosków publikowanych w ramach tego programu.

UE z radością odnotowuje postępy Mołdawii w **walce z korupcją w sektorach edukacji, młodzieży, sportu i kultury** w odniesieniu do egzekwowania przepisów, budowania zdolności instytucjonalnych i rozliczalności we wszystkich sektorach.

Rozdział 29 – Unia celna

UE z zadowoleniem przyjmuje postępy w dostosowywaniu mołdawskich przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego **przepisów celnych**. Z radością odnotowuje, że mołdawski kodeks celny jest w dużej mierze dostosowany do unijnego kodeksu celnego.

UE podkreśla, że Mołdawia musi dalej dostosowywać swoje **ramy prawne** do unijnego dorobku prawnego w tej dziedzinie. W szczególności Mołdawia powinna nadal dostosowywać swoje krajowe ustawodawstwo do unijnego kodeksu celnego i odpowiedniego prawodawstwa wtórnego, a także do innych unijnych przepisów celnych, takich jak przepisy dotyczące zwolnień celnych, egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne, dóbr kultury, środków pieniężnych, prekursorów narkotyków i towarów podwójnego zastosowania. Mołdawia powinna stopniowo wycofywać przepisy przejściowe przewidziane w mołdawskim kodeksie celnym, w tym przepisy dotyczące przetwarzania towarów niekrajowych w wolnych obszarach celnych mające zastosowanie do przedsiębiorstw, które założono w tych obszarach przed 1 stycznia 2024 r.

Jeśli chodzi o ewentualny przyszły wniosek o okres przejściowy dotyczący procedur celnych w odniesieniu do przetwarzania towarów nieunijnych w wolnych obszarach celnych dla rezydentów, którzy założyli działalność w tych obszarach przed 1 stycznia 2024 r., UE uważa, że takie odstępstwo dla ograniczonej liczby przedsiębiorstw nie jest konieczne w świetle art. 247 unijnego kodeksu celnego, w którym ustanowiono procedury postępowania z towarami nieunijnymi w wolnych obszarach celnych w celu zapewnienia skutecznego dozoru celnego. UE zwraca się zatem do Mołdawii o jak najszybsze dostosowanie procedur przetwarzania towarów niekrajowych w wolnych obszarach celnych do przepisów unijnego kodeksu celnego, bez wprowadzania wyjątków dla konkretnych przedsiębiorstw.

UE z zadowoleniem odnotowuje, że Mołdawia dysponuje wystarczającymi **zdolnościami administracyjnymi i operacyjnymi** do wykonywania jej obecnych zadań celnych. W związku z rosnącą odpowiedzialnością i przyszłymi obowiązkami wynikającymi ze stosowania unijnego dorobku prawnego UE zwraca się do Mołdawii, by wzmocniła zdolności administracyjne i operacyjne w obszarze cel, łącznie z ramami antykorupcyjnymi. UE z zadowoleniem przyjmuje reorganizację służb celnych mającą na celu optymalizację organizacji wewnętrznej poprzez centralizację niektórych funkcji, takich jak analiza ryzyka, czynności po odprawie celnej i audyt, oraz poprawę podziału zadań i obowiązków. UE podkreśla, że Mołdawia musi kontynuować automatyzację procesów celnych, a także rozwijać i modernizować swoje informatyczne systemy celne, zgodnie z wymogami UE, tak by możliwa była ich interoperacyjność z unijnym cyfrowym środowiskiem celnym. UE przypomina, że Mołdawia musi przeznaczyć wystarczające zasoby finansowe i kadrowe na potrzeby wszystkich bieżących i planowanych zmian informatycznych, w tym zmian związanych z dalszą ewolucją unijnego cyfrowego środowiska celnego.

UE z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Mołdawia dysponuje strukturami i środkami służącymi **walce z korupcją w dziedzinie cel**, podkreśla jednak przy tym, że środki te muszą zostać wzmocnione w związku z przystąpieniem. Podkreśla też, że Mołdawia musi dysponować administracją celną o odpowiednich zdolnościach administracyjnych i operacyjnych oraz standardach uczciwości, a także niezbędną infrastrukturą w centralnych i lokalnych urzędach celnych, aby wdrażać i egzekwować swoje przepisy celne oraz skutecznie kontrolować i nadzorować przemieszczanie transgraniczne.

UE podkreśla, jak ważne jest zacieśnienie współpracy z Europejskim Urzędem ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i państwami członkowskimi UE w celu wykrywania podejrzewanych transgranicznych oszustw celnych i innych nielegalnych działań, prowadzenia w ich sprawie dochodzeń i ich zwalczania.

* * *

Uwzględniając obecny stan przygotowań Mołdawii, z zastrzeżeniem spełnienia przez Mołdawię kryteriów pośrednich w klastrze 1, UE odnotowuje, że przy założeniu, że Mołdawia musi nadal czynić postępy w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego objętego poniższymi rozdziałami i we wdrażaniu tego dorobku, oraz bez uszczerbku dla wszelkich dodatkowych warunków ustanowionych w ramach kolejnych kryteriów określonych w odniesieniu do klastra 3, rozdziały te mogą zostać wstępnie zamknięte, jak tylko UE stwierdzi, że spełnione zostały następujące kryteria:

Rozdział 10 – Transformacja cyfrowa i media

- Mołdawia osiągnie wysoki poziom dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego dotyczącego łączności elektronicznej, chodzi m.in. o przepisy dotyczące niezależności krajowego organu regulacyjnego, usług cyfrowych i rynków cyfrowych, zaufania w cyberprzestrzeni i cyberbezpieczeństwa, danych, półprzewodników, sztucznej inteligencji i audiowizualnych usług medialnych.
- Mołdawia wykaże, że dysponuje wystarczającymi zdolnościami administracyjnymi, aby egzekwować krajowe przepisy dostosowane do unijnego dorobku prawnego w dziedzinie łączności elektronicznej, usług cyfrowych i rynków cyfrowych, zaufania w cyberprzestrzeni i cyberbezpieczeństwa, danych, półprzewodników, sztucznej inteligencji i audiowizualnych usług medialnych. Do czasu przystąpienia Mołdawia całkowicie spełni wymogi unijnego dorobku prawnego dotyczącego mediów w celu zapewnienia wolności i pluralizmu mediów. Do czasu przystąpienia Mołdawia zapewni również pełną niezależność odpowiednich krajowych organów regulacyjnych.

Rozdział 16 – Opodatkowanie

- Mołdawia osiągnie wysoki poziom dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego w obszarach wymagających dalszego dostosowania, w szczególności w zakresie opodatkowania bezpośredniego i pośredniego, w tym VAT, podatków akcyzowych i opodatkowania samochodów, a także współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania. Obejmuje to przyjęcie i wdrożenie harmonogramu stopniowego dostosowywania krajowych przepisów do unijnych reguł w dziedzinie VAT i podatków akcyzowych od produktów energetycznych, alkoholu i napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych, przy zapewnieniu dostosowania pod kątem zakresu, zwolnień i stawek minimalnych. Obejmuje to również przyjęcie i wdrożenie przepisów dotyczących wymiany informacji, zwalczania nadużyć i opodatkowania działalności gospodarczej.
- Mołdawia wykaże, że dysponuje odpowiednimi zdolnościami administracyjnymi o wysokich standardach uczciwości w administracji podatkowej, a także posiada niezbędną infrastrukturę zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, aby wdrażać i egzekwować przepisy podatkowe oraz zapewnić skuteczny pobór podatków i stałe działania na rzecz walki z korupcją w administracji podatkowej. Mołdawia wykaże, że centralne biuro łącznikowe i centralne biuro łącznikowe ds. akcyzy wprowadziły odpowiednie struktury i rozwiązania w celu zapewnienia, aby w momencie przystąpienia do UE dysponować odpowiednim personelem i być w wystarczającym stopniu operacyjne.
- Mołdawia poczyni wystarczające postępy w opracowywaniu systemów informatycznych wspomagających administrację podatkową, w tym pod względem interkonektywności i interoperacyjności z odpowiednimi systemami unijnymi – m.in. systemami służącymi administrowaniu VAT i podatkami akcyzowymi – oraz w tworzeniu systemów informatycznych niezbędnych do współpracy administracyjnej w sprawach podatkowych i wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania.

Rozdział 17 – Polityka gospodarcza i pieniężna

- Mołdawia dostosuje swoje ramy prawne do unijnego dorobku prawnego, aby zapewnić pełną niezależność banku centralnego, zakaz finansowania sektora publicznego ze środków banku centralnego i zakaz uprzywilejowanego dostępu oraz umożliwić integrację swojego banku centralnego z Europejskim Systemem Banków Centralnych.
- Mołdawia dostosuje swoje ramy prawne w celu spełnienia unijnych wymogów dotyczących krajowych ram budżetowych.

Rozdział 19 – Polityka społeczna i zatrudnienie

- Mołdawia dostosuje swoje ustawodawstwo w dziedzinie prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy do unijnego dorobku prawnego oraz wykaże, że do czasu przystąpienia zapewni odpowiednie struktury administracyjne i zdolności w zakresie egzekwowania przepisów, aby prawidłowo wdrażać unijny dorobek prawny dotyczący tych dziedzin, w szczególności poprzez wzmocnienie systemu inspekcji pracy.
- Mołdawia dostosuje swoje przepisy do unijnego dorobku prawnego dotyczącego ochrony socjalnej i włączenia społecznego oraz niedyskryminacji i równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i polityki społecznej, a także wykaże, że do czasu przystąpienia zapewni odpowiednie struktury administracyjne, zdolności administracyjne i zdolności w zakresie egzekwowania przepisów.
- Mołdawia wykaże, że dysponuje odpowiednimi zdolnościami, aby zapewnić skuteczne wdrożenie i egzekwowanie przepisów i ram polityki w dziedzinie zatrudnienia i polityki społecznej, w tym zdolnościami w zakresie planowania i zdolnościami operacyjnymi, aby wspierać owocny dialog społeczny oraz aby zapewnić zdolności na potrzeby zarządzania w przyszłości środkami Europejskiego Funduszu Społecznego.

Rozdział 20 – Polityka w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu

- Mołdawia wprowadzi kompleksową strategię przemysłową i rozpocznie jej wdrażanie zgodnie z odpowiednimi politykami UE.
- Mołdawia wykaże, że dysponuje odpowiednimi zdolnościami administracyjnymi i stopniem koordynacji między odpowiednimi ministerstwami i agencjami

Rozdział 25 – Nauka i badania naukowe

- Mołdawia wykaże, że dysponuje niezbędnymi zdolnościami w zakresie wdrażania, aby zapewnić zwiększenie inwestycji, zwłaszcza finansowania publicznego, w badania naukowe i naukę.
- Mołdawia wykaże, że wprowadziła struktury mające na celu wzmocnienie ekosystemów badań naukowych i innowacji, w tym wdrożenie strategii „Inteligentna Mołdawia” na lata 2024–2027 i środków służących zacieśnieniu współpracy między sektorem prywatnym i publicznym w zakresie badań naukowych i innowacji.
- Mołdawia wdroży krajowy program w zakresie badań naukowych i innowacji na lata 2024–2027, zwłaszcza w celu wsparcia dalszej integracji z europejską przestrzenią badawczą.

Rozdział 26 – Edukacja i kultura

- Mołdawia wykaże, że wprowadziła niezbędne ramy instytucjonalne i ramy polityki oraz odpowiednie planowanie budżetowe, i środki antykorupcyjne mające na celu osiągnięcie celów polityki UE w dziedzinie kształcenia i szkolenia, w tym kształcenia i szkolenia zawodowego oraz młodzieży, sportu i kultury. Obejmuje to środki mające na celu zlikwidowanie rozbieżności z celami ustanowionymi w ramach europejskiego obszaru edukacji oraz stopniowe tworzenie wiarygodnego i interoperacyjnego systemu monitorowania, który śledzi wyniki we wszystkich podsektorach edukacji.

Rozdział 29 – Unia celna

- Mołdawia osiągnie wysoki poziom dostosowania przepisów w obszarach wymagających dalszego dostosowania, w szczególności w odniesieniu do unijnego kodeksu celnego i odpowiedniego prawodawstwa wtórnego, a także innych unijnych przepisów celnych, takich jak przepisy dotyczące zwolnień celnych oraz egzekwowania praw własności intelektualnej przez organy celne, dóbr kultury, środków pieniężnych, prekursorów narkotyków i towarów podwójnego zastosowania.
- Mołdawia wykaże, że dysponuje odpowiednimi zdolnościami administracyjnymi i operacyjnymi oraz administracją celną o wysokich standardach uczciwości i wykonywania zadań, a także niezbędną infrastrukturą w centralnych, regionalnych i lokalnych urzędach celnych, aby skutecznie kontrolować i nadzorować przemieszczanie transgraniczne oraz zapewnić stałe działania na rzecz walki z korupcją w sektorze celnym.
- Mołdawia wykaże wystarczające postępy w przygotowywaniu i opracowywaniu cyfrowych systemów celnych niezbędnych do wdrożenia unijnego kodeksu celnego i innych unijnych przepisów celnych poprzez przygotowanie i przyjęcie krajowej strategii informatycznej i planu wdrażania w dziedzinie cel oraz zapewnienie niezbędnych zasobów budżetowych i kadrowych umożliwiających opracowanie tych cyfrowych systemów celnych i ich interoperacyjność z cyfrowym środowiskiem celnym UE.

* *

Monitorowanie postępów w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego i odnośnych norm europejskich będzie kontynuowane przez cały czas trwania negocjacji. UE podkreśla, że będzie wyjątkowo bacznie monitorować wszystkie poszczególne kwestie wspomniane powyżej z myślą o tym, aby Mołdawia dysponowała zdolnościami administracyjnymi i zdolnością do zakończenia procesu dostosowywania przepisów we wszystkich sektorach objętych przedmiotowym klastrem, a także aby czyniła dalsze postępy we wdrażaniu i egzekwowaniu przepisów. Należy zwrócić szczególną uwagę na powiązania pomiędzy niniejszym klastrem a innymi klastrami negocjacyjnymi. Ostatecznej oceny zgodności ustawodawstwa Mołdawii z unijnym dorobkiem prawnym i odnośnymi normami europejskimi oraz zdolności wdrożeniowych Mołdawii można będzie dokonać dopiero na późniejszym etapie negocjacji. UE zwraca się do Mołdawii, by – poza wszelkimi informacjami, których UE może wymagać do celów negocjacji w sprawie przedmiotowego klastra i które należy przedstawić konferencji – regularnie przekazywała Radzie Stowarzyszenia szczegółowe informacje pisemne na temat postępów we wdrażaniu unijnego dorobku prawnego.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, konferencja będzie musiała powrócić do tego klastra we właściwym czasie.

Ponadto UE przypomina, że między 7 października 2026 r. a datą zakończenia negocjacji mogą wejść w życie nowe akty prawne stanowiące część unijnego dorobku prawnego.